

γριά

γριά, η, ουσ. [<μσν. γριά <αρχ. γραΐα]. **1.** (χαϊδευτικά) η μητέρα: «θα πάω νωρίς στο σπίτι για να μην ανησυχεί η γριά μου». (Λαϊκό τραγούδι: *εννέα μήνες στην κοιλιά της την κουβαλούσε η γριά της*). **2.** η ηλικιωμένη σύζυγος: «πήρε τη γριά του και πήγε νωρίς για ύπνο». **3.** στον πλ. **οι γριές** (βλ. λ.). Υποκορ. **γριούλα, η** (βλ. λ.). (Ακολουθούν 26 φρ.)·

- *γλυκάθηκ' η γριά στα σύκα, θα φάει και τα συκόφυλλα ή γλυκάθηκ' η γριά στα σύκα, τα βλέπει και στον ύπνο της*, βλ. φρ. *καλόμαθ' η γριά στα σύκα, θα φάει και τα συκόφυλλα*·

- *γριά τζατζού ή γριά τζάτζω*, βλ. λ. [τζατζόγρια](#)·

- *γριά φοράδα, κόκκινο σαλβάρι*, λέγεται για την προσπάθεια ηλικιωμένης γυναίκας, που με το εντυπωσιακό της ντύσιμο επιδιώκει να κρύψει την πραγματική της ηλικία για να φανεί ομορφότερη: «μόνο το πρωί που ξυπνάει θα μπορέσεις να καταλάβεις πως είναι γριά φοράδα, κόκκινο σαλβάρι»·

- *δεν είναι και καμιά γριά!* η γυναίκα για την οποία γίνεται λόγος, δεν είναι πολύ ηλικιωμένη: «εντάξει, είπαμε ότι είναι μεγάλη, αλλά δεν είναι και καμιά γριά!»·

- *δεν είναι σκατά, μόν' η γριά τα χέζει*, βλ. λ. [σκατά](#)·

- *έγιναν σαν της γριάς τα μαλλιά ή έγιναν σαν της γριάς το μαλλί*, συνεπλάκησαν άγρια: «είχαν παλιές διαφορές και, όταν συναντήθηκαν, αρπάχτηκαν κι έγιναν σαν της γριάς τα μαλλιά». Από την εικόνα δυο ατόμων, που έχουν ξεμαλλιαστεί κατά τη διάρκεια της συμπλοκής τους και παρομοιάζονται με τα μαλλιά της γριάς, που, επειδή έπαψε να είναι κοκέτα, κυκλοφορεί αχτένιστη. Συνών. *έγιναν σαν της τρελής τα μαλλιά ή έγιναν σαν της τρελής το μαλλί*·

- *έγινε σαν της γριάς τα μαλλιά ή έγινε σαν της γριάς το μαλλί*, η δουλειά ή η υπόθεση μπερδεύτηκε πάρα πολύ και δεν μπορεί κανείς να βγάλει άκρη: «ο ένας ήθελε να γίνει έτσι, ο άλλος ήθελε να γίνει αλλιώς, στο τέλος έγινε η δουλειά σαν της γριάς το μαλλί». Από την εικόνα της γριάς που, επειδή έπαψε να είναι κοκέτα, δε χτενίζεται και κυκλοφορεί με ανακατωμένα, με μπερδεμένα μαλλιά. Συνών. *έγινε σαν της τρελής τα μαλλιά ή έγινε σαν της τρελής το μαλλί*·

- *εδώ ο κόσμος καίγεται και η γριά χτενίζεται ή εδώ ο κόσμος χάνεται και η γριά χτενίζεται*, βλ. λ. [κόσμος](#)·

- *είναι μια γριά αλεπού! ή σου είναι μια γριά αλεπού!* βλ. λ. [αλεπού](#)·

- *είπαμε της γριάς να κλάσει κι αυτή ξεκλώθηκε ή είπαμε της γριάς να κλάσει κι αυτή ξεπατώθηκε ή είπαμε της γριάς να κλάσει κι αυτή χέστηκε*, βλ. λ. [κλάνω](#)·

- *είχαμε τη γριά λεχούσα, γέννησε κι ο γέρος*, βλ. συνηθέστ. *τα 'χαμε χύμα, μας ήρθαν και τσουβαλάτα*, λ. *χύμα*·

- *η γριά η κότα έχει το ζουμί*, βλ. λ. [ζουμί](#)·

- *η γριά κι αν στολίζεται, στον ανήφορο γνωρίζεται*, λέγεται ειρωνικά για τα άτομα εκείνα που, παρ' όλη την ηλικία τους, προσπαθούν να επιδεικνύονται ως νέοι: «ας τον φουκαριάρη να κάνει παρέα με τους νέους για να περνιέται κι αυτός νέος, μια και του διαφεύγει πως η γριά κι αν στολίζεται, στον ανήφορο γνωρίζεται». Από το ότι όταν είναι κάποιος ηλικιωμένος, υποκύπτει με την πρώτη δυσκολία·

- *η γριά το μεσοχείμωνο αγγουράκια πεθυμούσε*, λέγεται στην περίπτωση που εκ των πραγμάτων είναι αδύνατο να πραγματοποιήσουμε την επιθυμία κάποιου: «μέσα στη φτώχεια μου μου ζητούσε ταξίδια και λούσα! -Η γριά το μεσοχείμωνο αγγουράκια πεθυμούσε»·

- *η γριά το μεσοχείμωνο πεπόνι επεθύμησε*, βλ. φρ. *η γριά το μεσοχείμωνο αγγουράκια πεθυμούσε*·

- *καλόμαθ' η γριά στα σύκα, θα φάει και τα συκόφυλλα*, λέγεται για κείνον που **α.** έχει συνηθίσει να του κάνουμε χάρες ή εξυπηρετήσεις και το επιδιώκει συνέχεια. **β.** που έχει συνηθίσει στην εύνοια της τύχης και νιώθει δυσφορία ή στενοχώρια με την πρώτη ατυχία ή δυσκολία που του τυχαίνει. **γ.** που έχει συνηθίσει στις απολαύσεις και τις επιδιώκει συνεχώς·

- *λέγε λέγε το κοπέλι, κάνει τη γριά και θέλει*, βλ. λ. [κοπέλι](#)·

- *να τρώει ο γέρος και στη γριά να μη δίνει ή να τρώει ο γέρος και της γριάς να μη δίνει*, βλ. λ. [γέρος](#)·

- *όλοι κοιτάζουν τον καβγά κι η γριά το μέλι*, οι ηλικιωμένοι άνθρωποι ενδιαφέρονται πιο πολύ για τον εαυτό τους και τη υγεία τους: «δεν είναι ο παππούς τώρα για τα πολύ δύσκολα, γιατί όλοι κοιτάζουν τον καβγά κι η γριά το μέλι»·

- *όσο βιάζεται η γριά, τόσο κόβεται η κλωστή*, βλ. φρ. *όποιος βιάζεται, σκοντάφτει*, βλ. λ. [όποιος](#)·

- *σ' είπαμε, γριά, να κλάνεις, αλλά μην το παρακάνεις*, βλ. λ. [κλάνω](#)·

- *σαν δε θέλω, γριά, να σε φιλήσω, χίλιες αφορμές σου βρίσκω*, δηλώνει πως αυτός που είναι αποφασισμένος να μην κάνει κάτι, θα βρει οπωσδήποτε τον τρόπο για να μην το κάνει: «εμένα μη μου λες πως πρέπει να 'ρθω χιονίσει βρέξει, γιατί, σαν δε θέλω, γριά, να σε φιλήσω, χίλιες αφορμές σου βρίσκω»·

- *σαν της γριάς το μουνί*, βλ. λ. [μουνί](#)·

- *τα κάνω σαν της γριάς τα μαλλιά ή τα κάνω σαν της γριάς το μαλλί*, μπερδεύω μια δουλειά ή μια υπόθεση τόσο πολύ, ώστε κανείς δεν μπορεί να βγάλει άκρη: «τον άφησα για λίγο να επιβλέπει κι αυτός τα 'κανε σαν της γριάς το μαλλί». Συνών. *τα κάνω σαν της τρελής τα μαλλιά ή τα κάνω σαν της τρελής το μαλλί*·

- *της γριάς το μαλλί ή το μαλλί της γριάς*, είδος λαϊκού ζαχαρωτού, που κατασκευάζεται από άχνη ζάχαρης και πουλιέται από πλανόδιους πωλητές ή στα λαϊκά πανηγύρια: «όταν ήμασταν μικροί, η χαρά μας ήταν να πηγαίνουμε στα πανηγύρια για να φάμε της γριάς το μαλλί»·

- *τι γριά τι ζαρωμένη*; βλ. φρ. *τι Γιάννης τι Γιαννάκης*; λ. [Γιάννης](#)·

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας